

1,1 mẫu ruộng là gần một trăm triệu đồng. Số tiền lớn như vậy, dù có chăm chỉ làm việc quần quật cả đời anh cũng không thể có được. Vả lại, có ba đứa con gái: đứa lớn gả chồng, còn hai đứa đang đi học, anh cũng chẳng cần gì nhiều. Anh đã suy tính nát nước nát cái rồi. Không còn ruộng, vợ chồng anh theo bạn bè lên Hà nội làm thuê nuôi hai đứa ăn học. Đợi mấy năm nữa nhà nước chia lại ruộng, anh lại có chỗ cấy cày. Nếu nhà nước cần mua, anh lại bán! Đấy! Ông trời thương người nghèo, không tuyệt đường làm ăn đâu mà lo.

- Thầy ơi, thôi con xin thầy! Không kiện thì còn cửa, còn nhà, kiện vào mắc mớ cửa quan không khéo tan nát hết. Thầy cứ suy tính lại đi, con xin thầy! - Chị Giáp vừa nói vừa cuống quýt xịch lại gần bố. Từ lúc nghe bố nói về chuyện đi kiện, chị lo quá. Chị cảm thấy sẽ có điều không lành.

Khác với cô Bích người nhỏ nhắn, da trắng, xinh xắn, chị Giáp cao lớn, mặt dài, lông mày thưa và toát lên vẻ thô tháo. Học hết lớp 7, chị xin nghỉ ở nhà giúp đỡ gia đình. Việc học hành quá khó thì việc đồng áng lại quá dễ với chị. Con gái giống bố, nhanh nhẹn, tháo vát, khoẻ mạnh. Ông Ngàn nói với con: “Tao xem tướng xương mày, tất sau này

vất vả lắm con ạ”. Chị cười: “Vất vả mấy con cũng chịu được”.

Quả nhiên ông nói không sai. Lấy chồng được ba năm, chị đẻ liền hai đứa. Sau đó chị xin người ta: “Anh ấy là con một, nhà neo người, cho em đẻ thêm đứa nữa”. Ông trưởng thôn trợn mắt: “Ô hay cái nhà chị này, muốn chết hay sao mà đòi sinh con thứ ba? Nhà người ta sinh hai đứa con gái mà còn chẳng dám xin nữa là! Nhà cô đã có nếp, có tẻ rồi lại còn lắm chuyện. Muốn đẻ thì nộp 3 tạ lúa!”.

Sang năm thứ tư, anh chồng đang khoẻ mạnh bỗng dưng lăn ra ốm. Một chân anh tự nhiên cứ teo đi, chữa bao nhiêu tiền cũng không khỏi. Một mình nuôi hai đứa con thơ, chồng bệnh tật, lại còn nuôi bố mẹ chồng già. Thành ra tất cả việc từ đồng áng, chợ búa, cơm nước, giặt giũ đến hội họp, đình đám, ma chay, cưới hỏi đều do một tay chị làm cả. Nhiều hôm sang nhà mẹ đẻ có công có việc xong rồi, chị vội vã về nhà chồng, hai chân khua tít như chong chóng. Bà Oanh thấy thế cứ đứng nhìn theo con, lần nào cũng khóc.

Vốn lo toan, gánh vác mọi việc nên hôm nay nhà có chuyện, chị Giáp bồn chồn không yên. Ông

Ngàn nói với cả nhà nhưng ánh mắt hướng về phía chị Giáp như để an ủi:

- Tôi kiện không phải vì bản thân tôi. Tôi lo cho cái làng này, mất ruộng tức là mất việc làm, mất việc tất sinh rượu chè, cờ bạc, trộm cắp, đĩ điếm...

- Gớm! Bố cao quý nhỉ? Cán bộ người ta còn chẳng lo bằng vạn bố ấy chứ. Tưởng lo gì, hoá ra “lo con bò trắng răng” - Vừa nói thằng Tiến vừa trề mồm ra như trâu người.

- Còn mày nữa, tao lạ gì cái bụng mày! Mày muốn tao bán ruộng đi để trả tiền xe máy, rồi mày lại muốn mua điện thoại di động nữa chứ gì? Mày bảo phải mua xe máy vì cần có phương tiện đi lại, rằng mày sẽ đi làm gia sư để khỏi phải xin tiền bố mẹ. Thế tao hỏi: mày làm gia sư được bao nhiêu tiền rồi? Con nhà nghèo nông thôn lại đua đòi với con nhà thành phố!

- Bố tính toán không ra thì có! Thử tính xem mỗi sào ruộng, trừ các khoản chi phí đi, một năm bố thu được bao nhiêu? Còn chưa kể những năm sâu bệnh, lụt lội không được hạt nào. Không bán ruộng đi thì để làm gì? Bán đi, lấy tiền đó gửi tiết kiệm, rút lãi ra đong lúa cũng đủ ăn, mà khỏi phải nhọc nhằn cấy cày gì hết. Việc này đến trẻ con nó cũng biết tính!

- Cái thằng này! Cho mày học hành chỉ tổ toi cơm - Ông Ngàn nói giọng bực dọc.

- Cậu ấy kể ra cũng có lý đấy, bố đừng áp đặt! - Cô Bính từ đầu ngồi im, giờ mới lên tiếng bênh em.

Ông Ngàn nhìn chỗ chiếu rách, rồi ngược nhìn vầng trăng sáng dịu dàng trên bầu trời mùa hạ. Lòng buồn tê tái, ông nói:

- Từ trước đến giờ, việc học hành của chúng mày, việc của gia đình ta, từ trong ra ngoài, từ nhỏ đến to đều trông vào mấy sào ruộng này cả đấy thôi! Nhận tiền đền bù của người ta, được một khoản tiền đấy nhưng nay mai tiêu là hết, sau đó thì tính sao? Tao với mẹ chúng mày nhiều tuổi rồi, lấy gì để nuôi hai thân già này? Thôi, không dài dòng nữa kéo hết đêm bây giờ, ai đồng ý cho tao đi kiện thì bảo?

Tất cả im lặng. Ông Ngàn nhìn anh con trai hỏi:

- Thế còn anh Nghìn thì sao? Từ tối đến giờ chẳng thấy anh phát biểu gì, chỉ thấy anh hút thuốc.

- Con thì... - Anh Nghìn lại mỗi điếu thuốc, châm lửa rít. Chiếc điếu cày xin xịt rung trên tay anh, trông thật sốt ruột - Việc ấy tùy thầy thôi, - Giọng anh nghèn nghẹn trong khói thuốc - còn ý

con với nhà con đã quyết bán ruộng rồi. Thầy đi kiện, nếu cần gì thầy cứ bảo chúng con.

Ông Ngàn chợt nhận ra mình quá cô đơn. Giữa làng quê của mình. Giữa chính ngôi nhà thân yêu của mình, bên vợ và những đứa con rút ruột đẻ ra... Mọi người lần lượt ra về. Thành Tiến cũng vội theo sang nhà chị Bính, nói là “để ngủ với cháu”. Ông cảm thấy như bị bỏ rơi trong chính ngôi nhà của mình.

... Trời đã về khuya. Gió lướt cành tre, xào xạc. Trăng non đã lặn, nền trời chỉ còn chi chít các vì sao li ti. Ông Ngàn ngửa mặt nhìn bầu trời. Đâu là ngôi sao định mệnh của ông trong hàng hà sa số các vì tinh tú đang lấp lánh kia? Người ta bảo mỗi ngôi sao ứng với một số phận con người. Vậy số phận ông đặt ở đâu trong các vì sao kia? Là ngôi sao sáng phía đông, hay là ngôi sao đang này - ngôi sao đang bị vây hãm bởi trùng trùng các ngôi sao cạnh dải ngân hà? Hay là vì sao vừa đổi ngôi, kéo theo một vệt sáng xanh trên nền trời đen thẫm?

Không ai biết rằng chính tại nơi đây, dưới cái sân gạch này vừa diễn ra một cuộc họp vô cùng quan trọng đối với ông Ngàn. Khổ não, suy tư, cô độc, và cuối cùng là một giải pháp, đã đến với ông, nhưng chính ông cũng biết rằng để đi đến quyết

định, ông đã chọn sự cô đơn cho cả quãng đời còn lại của mình. Lão nông Trần Văn Ngàn hít một hơi dài để không khí tràn vào lồng ngực. Ông bước vào nhà, lấy giấy bút, đeo kính, ngồi xuống cạnh chiếc đèn dầu, rồi nói đủ cho mình nghe: “Phải bắt đầu thôi!”. Ông cẩn thận viết dòng đầu tiên, nắn nót: “Cộng hoà xã hội chủ nghĩa Việt Nam...”.

III

Chủ tịch xã Lê Thông Phong ngồi ở hàng ghế cuối hội trường Nhà văn hoá xã. Chủ tọa phiên họp hôm nay là Phó chủ tịch Đàm Hữu Thọ. Buổi họp hôm nay gồm các cán bộ Đảng uỷ, Uỷ ban, Hợp tác xã, Hội đồng nhân dân, Hội nông dân, Mặt trận tổ quốc, các bí thư chi bộ, các trưởng thôn. Ngoài ra còn có đại diện các vị lão thành cách mạng, Câu lạc bộ hưu trí và Hội cựu chiến binh xã.

Hội nghị nghe chủ tọa trình bày báo cáo tổng kết vụ chiêm xuân năm nay, các chỉ tiêu đạt năng suất toàn xã cho vụ hè thu và các biện pháp nhằm hoàn thành tốt kế hoạch năm nay.

Nhưng phân quan trọng và gây tranh cãi dưới hội trường nhiều nhất vẫn là báo cáo thực hiện chấp hành nghị quyết về công tác giải phóng mặt bằng của thường vụ Đảng uỷ và Uỷ ban xã. Có vài ý kiến thắc mắc về giá đền bù thấp, một số ý kiến cho rằng xã quá vội vàng trong khi dự án thành lập khu tiểu thủ công nghiệp chưa được cấp trên phê duyệt.

Phó thường trực uỷ ban Trần Bình Minh giải đáp:

- Kính thưa đồng chí bí thư Đảng uỷ, đồng chí chủ tịch và toàn thể các đồng chí. Tôi xin thay mặt Đảng uỷ, uỷ ban xã Hoàng Long xin trả lời “chất vấn” của các đồng chí đại biểu: Thứ nhất là về giá và phương án đền bù. Về giá, ta thực hiện đơn giá của tỉnh ban hành, ta đã cố gắng điều chỉnh 57,6 ha chủ yếu của làng Hoàng Long thành đất loại hai để được hưởng giá cao hơn. Ngoài ra, đồng chí chủ tịch sau nhiều lần đàm phán với các đơn vị đầu tư thì họ đã chịu mở “hậu bao” thêm 5% vào giá đền bù cho bà con. Ta vay tiền của ngân hàng để giải ngân cho đúng tiến độ, làm sao cho dân được nhận tiền sớm nhất, ổn định cuộc sống nhanh nhất.

Ông phó chủ tịch gấp cuốn sổ ghi tài liệu để xuống ghế ngồi vì thấy không cần đến nó. Ông

đứng phát biểu trông thật oai phong, với chất giọng trầm đục, hùng hồn, tay phải luôn luôn chém vào tay trái để thêm phần biểu cảm cho sự diễn đạt. Ông tiếp:

- Thứ hai, một số đại biểu cho rằng: ta hành động vội vã, nôn nóng. Vậy xin hỏi rằng ta hành động vì ai, vì cái gì? Trước hết ta cần khẳng định hành động cách mạng phải dựa trên động cơ và mục đích hết sức rõ ràng. Ta lấy xuất phát điểm là vì dân, vì nước. Trên cơ sở đó ta phải chủ động giành lấy thời cơ. Nếu chúng ta cứ chờ đợi và nếu chúng ta cứ theo thói quen đợi chỉ đạo để lỡ gặp sự cố gì thì khỏi phải chịu trách nhiệm trước Đảng, trước nhân dân, như vậy liệu ta có phải là người lãnh đạo tốt hay không? Không! Chúng ta phải đứng trước sự lựa chọn: hành động hay cam chịu nghèo đói? Hành động “cách mạng” cần phải khẩn trương, linh động bỏ qua một vài nguyên tắc cố hữu trong quan niệm của mỗi cán bộ chúng ta. Nếu chúng ta hành động bằng các quy trình lập sẵn thì xin thưa với các đồng chí rằng: không biết đến bao giờ ta mới có được một khu tiểu thủ công nghiệp, một khu vực kinh tế năng động, phát triển và làm thay đổi toàn bộ hệ thống kinh tế, chính trị vốn đã

nghèo nàn, lạc hậu của quê hương chúng ta. Vì vậy, chúng ta phải tuyệt đối tin tưởng vào đội ngũ lãnh đạo mà đứng đầu là đồng chí chủ tịch. Chúng ta sẽ có văn bản pháp quy, chúng ta sẽ có cái chúng ta muốn, bởi văn bản không phải do ai khác mà do chính chúng ta làm ra. Nhưng từ giờ tới lúc đó, ta cần phải hành động khẩn trương, không được lãng phí thời giờ. Mỗi một thời khắc đi qua là chúng ta đã đánh mất hàng trăm triệu đồng của dân. Không biết các đồng chí nghĩ thế nào chứ riêng tôi, tôi thấy sốt ruột quá! Lịch sử sẽ ghi nhận, kẻ nào làm lỡ thời cơ, kẻ ấy có tội với cách mạng, với nhân dân. Tự đáy lòng mình, tôi tha thiết kêu gọi các đồng chí cán bộ, đảng viên hãy xiết chặt đội ngũ, đoàn kết để xây dựng quê hương, một quê hương giàu về vật chất, mạnh về tinh thần để sau này, mãi mãi chúng ta có quyền tự hào rằng: Chúng ta là những chiến sỹ tiên phong trong quá trình đổi mới, vì một quê hương xinh đẹp. Xin cảm ơn hội nghị!

Bài diễn văn được đọc bằng một thứ giọng trầm hùng. Tiếng vỗ tay vang như sấm dậy, cả hội trường như được truyền thêm sức mạnh, tất cả ào ạt đứng bật dậy. Một lúc lâu sau mới ổn định lại được.

Tất nhiên phần cuối cùng là phần khó khăn nhất: nghị quyết thông qua kế hoạch cưỡng chế 15 hộ dân. Việc thành lập Ban cưỡng chế, kế hoạch cưỡng chế do phó chủ tịch kiêm trưởng công an xã Nguyễn Hữu Mai lên phương án thông qua. Thế là số phận của 15 hộ dân cuối cùng cũng được định đoạt chóng vánh. Hội nghị quân dân chính xã mãi đến quá trưa mới bế mạc. Mỗi đại biểu nhận một phong bì 20.000 đồng thay vì được tổ chức cho ăn cơm trưa. Thật là chưa có một hội nghị nào thành công tốt đẹp ngoài mong đợi đến thế!

*

* *

Còn lại một mình chủ tịch Lê Thông Phong với hội trường 500 chỗ ngồi. Một hội trường vào loại đẹp nhất huyện, quy mô hoành tráng nhất huyện. Không phải ngẫu nhiên có người gọi đùa nó là “tiểu Thiên An Môn”. Bao quanh hội trường là “quảng trường” rộng mấy chục ngàn mét vuông, thành thử các hội nghị lớn nhỏ của huyện thường về đây “muợn” hội trường để họp. Vị thế của xã ngày một tăng, và tên tuổi ông chủ tịch cũng gắn liền với cái hội trường rộng lớn này.